

Ліворука дитина: особливості роботи з нею

Існує декілька видів ліворукості, що принципово різняться за своїм походженням. Розрізняють природне, генетичне і спадкове лівшество і ліворукість. Перше означає, що провідну роль у роботі мозку бере на себе права півкуля, і це відповідає певному стійкому типу роботи нервової системи і головного мозку. Ліворукість же припускає активне використання тимчасово або назавжди лівої руки. Спричинити це можуть родова травма, особливості розвитку і навіть виховання. У міру зростання дитини й активізації роботи лівої півкулі у таких дітей може відбутися «чарівне перетворення» шульги на правшу.

Не слід перенавчати дитину-шульгу. «Рукість» не можна змінювати на свій розсуд — будь-яке втручання в роботу мозку призводить до непередбачуваних наслідків. Часто у ліворуких дітей, яких наполегливо перенавчали, розвиваються невротичні реакції та неврози. Ознаками цих небажаних явищ можуть бути: порушення сну й апетиту, головні болі, болі в животі, страхи, денний і нічний енурез, заїкання, тики, нав'язливі рухи, підвищена збудливість, дратівливість. Можуть виникнути заколисування у транспорті, підвищена чутливість до спеки, задухи, запахів, тривалий неспокій, непосидючість, млявість, загальмованість, погіршення зору і навіть бронхіальна астма.

Відмінні риси шульги:

підвищена здатність чітко сприймати звуки та інтонації, відрізнити найтонші відтінки кольору, чого не можуть, на жаль, правші;
образна пам'ять, що надовго зберігає яскраві враження;
легкість орієнтування в просторі;
потяг до парадоксів.

Тест на Визначення провідної руки

Перед дитиною покласти декілька сірникових коробок і попросити знайти сірник в одній із коробок. Провідною вважається та рука, що здійснює активні дії (відкриває і закриває коробку).

Запропонувати дитині декілька пляшок із кришками, що закручуються. Провідною вважається та рука, що виконує активні дії.

Перед дитиною лежить маленький м'ячик. Попросіть його підняти. Рекомендується повторити процедуру кілька разів.

Запропонувати дитині розв'язати декілька (зав'язаних не туго) вузликів з шнура або мотузка. Ведучою вважається рука, яка розв'язує вузол, а інша рука тримає вузол.

Попросити дитину поаплодувати своєму улюбленому мультфільму. Провідною вважається активніша і рухливіша рука, що здійснює ударні рухи об долоню другої руки.

Запропонувати дитині взяти до рук годинник і завести його. Провідною вважається рука, яка повертає важіль годинника, а друга — тримає

годинник.

Пограти з дитиною в гру «Сорока-білобока» і подивитися: пальцями якої руки дитина малює круги. Провідною вважається рука, пальцями якої дитина малює круги на долоні другої.

Запропонувати дитині взяти зі столу улюблену м'яку іграшку і погладити її, тримаючи в руці. Зазвичай провідна рука гладить.

Якщо більшість завдань дитина виконує лівою рукою, то можна припустити, що у дитини ліворукість (правопівкульність). Дітей, які однаково добре володіють і правою, і лівою рукою, називають амбідекстрами.

Рекомендації щодо роботи з ліворукими дітьми

1. Початок будь-якого заняття потрібно вибудовувати з опорою на попереднє: пригадати, що робили, тобто враховувати закономірності пам'яті правопівкульних людей – від сьогодення до минулого.
2. Необхідно створювати психологічно комфортну і незвичайну, творчу атмосферу.
3. Надавати дитині можливість зануритися в атмосферу того, що відбувається, і самостійно сформуванню якийсь образ (потрібно враховувати, що шультги відрізняються цілісним сприйняттям, образ у них формується разом із подією).
4. Мовлення під час спілкування з такою дитиною повинне бути образним, емоційним; бажано підкріплювати слова наочними образами. При цьому мовлення не повинне переважати над образами, оскільки будь-яка картинка, запах або музика дадуть дитині більше інформації, ніж слово.
5. Краще займатися різноманітними, але близькими один до одного видами діяльності, що не вимагають постійної зміни місця і положення в просторі.
6. Необхідно пам'ятати, що шультги спираються на свою суб'єктивну думку, тому вони не особливо зважають на думку оточуючих.
7. Шультги швидко втомлюються, тому необхідно їх ознайомити з різними видами відпочинку: вдихання приємних ароматів, релаксація тощо. Але при цьому слід враховувати, що ліворукі діти більше піддаються навіюванню, тому релаксацію доцільніше проводити з елементами сугестії (навіювання).

Під час підготовки ліворуких дітей до школи слід враховувати, що на сучасному етапі випускаються канцелярські товари для таких дітей:

- 1) особливість ручок, олівців, фломастерів полягає у тому, що виїмка на корпусі розташована таким чином, що рука «лягає» правильно, набуваючи зручного положення;
- 2) шкала в лінійках написана «навпаки» — не справа наліво, а зліва направо;
- 3) кільце в ножицях для захоплення зроблене під ліву руку (воно більше);
- 4) лезо в точилах із лівим заточуванням, що дозволяє дитині тримати точило в правій руці, а олівець – у лівій. Обертальні рухи кистю здійснюються «від себе» (правильно і зручно).

Ігри і вправи

Описані нижче ігри дуже добре використовувати в роботі з дошкільниками та першокласниками, оскільки вони сприяють формуванню і розвитку моторики, особливо дрібних рухів кистей рук і пальців як правої, так і лівої руки.

Перед кожним учнем лежать по 15 сірників. Потрібно якнайшвидше перенести ці сірники один за одним на відстані 30 см і скласти таким чином, щоб головки були обернені в один бік. Під час перенесення сірники не повинні ковзати по столу.

Виконати умови гри, користуючись:

- 1) будь-якими пальцями обох рук;
- 2) будь-якими пальцями лівої руки;
- 3) тільки двома пальцями – великим і мізинцем;
- 4) тільки вказівним і середнім пальцями;
- 5) тільки середнім і безіменним пальцями;
- 6) тільки безіменним пальцем і мізинцем;
- 7) двома мізинцями обох рук, викласти пряму з 10 сірників;
- 8) безіменним пальцем і мізинцем, побудувати 4 трикутники;
- 9) середнім пальцем і мізинцем, побудувати 3 чотирикутники;
- 10) вказівним і безіменним пальцями, побудувати «колодязь» із 16 сірників.

Попросити дитину відповісти на питання: «Яке завдання було найважче виконувати?», «А яке – найпростіше?», «Які пальці у тебе розвинені більше, а які – менше?»

Перед кожною дитиною лежить зім'ятий аркуш паперу (коли аркуш сильно потреться, його слід замінити).

Запропонувати виконати такі завдання:

- 1) Користуючись усіма пальцями обох рук, слід якомога швидше розгладити аркуш так, щоб жоден край не залишився заломленим.
- 2) Те саме зробити, користуючись однією рукою.
- 3) Повторити те саме, користуючись двома великими, потім вказівними, потім середніми пальцями обох рук.
- 4) Зробити те саме, користуючись тільки двома мізинцями.
- 5) Розгладити аркуш кулаками обох рук.
- 6) Розгладити аркуш великим і вказівним пальцями однієї руки.
- 7) Розгладити аркуш вказівним і середнім пальцями однієї руки.
- 8) Розгладити аркуш середнім і безіменним пальцями однієї руки.
- 9) Розгладити аркуш безіменним пальцем і мізинцем однієї руки.
- 10) Розгладити аркуш яким-небудь пальцем однієї руки.
- 11) Повторити всі ці вправи із заплющеними очима.

Не обов'язково виконувати всі вправи – можна обрати окремі, які педагог вважає найкориснішими.

Близнюки

На столах лежать: газета, згорнута у декілька разів пакетом; черевик, у якого розв'язані шнурки; пляшка з кришкою, що закручується, лежить

окремо; коробка, поруч із якою лежать різні дрібні предмети; стрічка, згорнута в рулон, тощо.

Діти об'єднуються в пари. Пара «близнят» обіймає один одного міцно за талію, таким чином, що у кожного тільки одна вільна рука: в одного – ліва, у другого – права. Пари підходять до столу з предметами і за командою вчителя своїми вільними руками виконують команди:

розгорнути газету повністю;

зашнурувати черевик;

закрутити кришку на пляшці до упору;

скласти предмети в коробку;

розвернути стрічку;

усі предмети скласти на газету,

газету акуратно скрутити подарунковим пакетом і перев'язати стрічкою.

Гру можна ускладнити таким чином. У «близнят» зв'язують дві руки: праву руку одного учня й ліву другого. Таким чином, у них виявиться три руки на двох. Запропонувати виконати ці самі завдання в такому положенні.

Пальці – помічники і пальці – нероби

Перед грою вихователь нагадує, як називається кожен палець на руці. Просить дітей показати великий палець, мізинець, середній, вказівний, безіменний.

Далі пропонує дітям відкрити сумки, рюкзаки. Тепер на правій руці просить притиснути до долоні вказівний і середній пальці й тримати їх міцніше великим пальцем. Ліву руку закласти за спину, а двома пальцями правої руки – мізинцем і безіменним – дістати з портфеля яку-небудь книгу і розгорнути її на певній сторінці. Нагадує, що виконати завдання складно: пальці не слухаються, чому ж вони такі слабкі? Тому що недостатньо працюють, не вправляються і залишаються недоростками. Вихователь запитує у дошкільників, які пальці вони вважають найрозвиненішими (великий, вказівний, середній). Потім пропонує відпустити вказівний і середній пальці на правій руці, виконати запропоновану вправу однією правою рукою: дістати книгу і розгорнути її на певній сторінці. Запитує, чи легше було виконати це завдання. Згодом пропонує розпочати гру.

На столі лежать чотири голки і нитки завдовжки 1м. За стіл сідають двоє дітей. Гру доречніше проводити між декількома парами (для кожної пари готується стіл, на якому лежать голки і нитка). Тоді гра набуває змагального характеру. Діти повинні притиснути до долонь обох рук по три пальці – великий, вказівний і середній, а мізинцем і безіменним однієї руки взяти кінець нитки, а в другу руку – голку.

Діти в парі можуть допомагати одне одному.

Далі завдання ускладнюється. Тепер дозволяється користуватися всіма пальцями обох рук, втягати нитку потрібно не у дві, а в чотири голки.

Дорослий порівнює, як діти виконали завдання в першому і в другому випадках. Скільки часу знадобилося для того, щоб виконати запропоновану умову гри. Відзначає, що є пальці, які не беруть участі у повсякденній праці, нічого не вміють робити, а також ті, що повсякчас вправляються, – справжні

умільці.